

**КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ТАРАСА ШЕВЧЕНКА
Філософський факультет
Кафедра філософії та методології науки**

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Зам. декана
філософського факультету
Комаха Л.Г.

« ____ » _____ 201__ року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

**Методологія та організація наукових досліджень
з основами інтелектуальної власності
(Змістовна частина I та II «Методологія та організація наукових
досліджень»)**

для студентів філософського факультету

галузь знань	03 Гуманітарні науки
спеціальність	031 Релігієзнавство, 033 Філософія, 034 Культурологія
освітній рівень	Магістр
освітня програма	Філософія, Культурологія, Релігієзнавство
вид дисципліни	обов'язкова

Форма навчання	денна
Навчальний рік	<u>2017/2018</u>
Семестр	1
Кількість кредитів ECTS	3
Мова викладання	українська
Форма заключного контролю	залік

Викладачі: **Добронравова Ірина Серафимівна**, д.філос.н., професор, завідувач кафедри філософії та методології науки;
Руденко Ольга Валентинівна, к.філос.н., доцент кафедри філософії та методології науки;
Чайка Яна Миколаївна, к.філос.н., асистент кафедри філософії та методології науки

Пролонговано: на 20__/20__ н.р. _____ (_____) «__»__ 20__ р.

КИЇВ – 2017

Розробники: **Добронравова Ірина Серафимівна**, д.філос.н., професор,
завідувач кафедри філософії та методології науки;
Руденко Ольга Валентинівна, к.філос.н., доцент кафедри
філософії та методології науки

Затверджено «29» серпня 2017 р.
Зав. кафедри філософії та методології науки
_____ (Добронравова І.С.)

Протокол № 1 від «29» серпня 2017 р.

Схвалено науково - методичною комісією філософського факультету

Протокол від «_____» _____ 2017 року № _____

Голова науково-методичної комісії _____ (Маслікова І.І.)

«_____» _____ 2017 року

ВСТУП

1. Мета дисципліни – ознайомлення студентів із сучасною методологією науки, здобуття ними знань з методології, методики та організації наукової діяльності, оволодіння студентами методологією пізнання для забезпечення їхньої професійної соціалізації як науковців для здійснення фахової науково-дослідницької роботи, ознайомлення студентів з основними аспектами захисту інтелектуальної власності.

2. Попередні вимоги до опанування або вибору навчальної дисципліни:

успішне опанування курсів «Історія філософії», «Теоретична та практична філософія», «Теорія пізнання», «Філософія та методологія науки» і знання теоретичних основ фахових дисциплін.

Анотація навчальної дисципліни

Навчальна дисципліна «Методологія та організація наукових досліджень з основами інтелектуальної власності» є обов'язковою навчальною дисципліною, що забезпечує отримання загальних компетентностей випускниками Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Програма навчальної дисципліни складається з трьох змістових частин. У 3 частині висвітлюються питання інтелектуальної власності. В 1 та 2 частинах розкривається зміст понять «методологія», «методика», «методи дослідження», розуміння науки як дослідження, розглядаються конкретно-науковий, загально-науковий та філософський рівні методології. Окреслюється множина методологічних систем сучасної філософії науки. Розкриваються способи пошуку наукової інформації, зміст організації наукових досліджень (в тому числі магістерське дослідження).

4. Завдання (навчальні цілі):

- ознайомити студентів з основами методології наукових досліджень;
- сформулювати цілісне уявлення про науково-дослідницький процес;
- забезпечити освоєння навиків формування і використання усвідомленої методологічної позиції наукового дослідження;
- вдосконалити вміння у пошуку, добору й опрацюванні наукової інформації через точне формулюванні мети, задач і висновків дослідження.
- дати знання щодо об'єктів та суб'єктів інтелектуальної власності, законодавчого врегулювання відносин у сферах, що пов'язані із використанням об'єктів інтелектуальної власності, ознайомити із нормами міжнародного та вітчизняного законодавства у цій сфері, ефективними способами захисту прав інтелектуальної власності.

5. Результати навчання за дисципліною:

<i>Результат навчання</i> (1. знати; 2. вміти; 3. комунікація; 4. автономність та відповідальність)		<i>Методи викладання і навчання</i>	<i>Методи оцінювання</i>	<i>Відсоток у підсумковій оцінці з дисципліни</i>
Код	Результат навчання			
1	Знати:			
1.1	складові системи засад науки: наукова картина світу, принципи, ідеали і норми наукового дослідження, філософські засади наукового дослідження, ознаки класичного, некласичного та постнекласичного типів наукової раціональності	Лекція, самостійна робота	усна доповідь, тестова контрольна робота, підготовка індивідуального завдання	6
1.2	поняття наукового методу, методики та методології, підходи до класифікації основних методів наукового дослідження	лекція, самостійна робота	усна доповідь, тестова контрольна робота	5
1.3	характеристики відомих методологічних систем: емпіризму та індуктивізму, методології фальсифікаціонізму. історичної школи у філософії науки, зокрема теорії наукових революцій Т.Куна, методології науково-дослідницьких програм І. Лакатоша, методологічного анархізму П. Фойерабенда; критики догматичної раціональності Л. Лаудана та Г. Патнема та розуміння раціональності і реалізму в сучасній філософії науки	лекція, самостійна робота	усна доповідь, тестова контрольна робота	6
1.4	методологічні моделі: гіпотетико-дедуктивну та емпіричну індуктивну, поняття факту, гіпотези і теорії.	лекція, самостійна робота	тестова контрольна робота	5

1.5	пошук інформації у процесі наукової роботи, методи опрацювання інформації.	лекція, самостійна робота	усна доповідь, тестова контрольна робота	5
1.6	наукові публікації як представлення результатів дослідження, правила наукових публікацій.	лекція, самостійна робота	усна доповідь, тестова контрольна робота	5
1.7	загальну схему підготовки магістерської роботи, докторської дисертації, вимоги до оформлення, порядок захисту.	лекція, самостійна робота	усна доповідь, тестова контрольна робота, підготовка індивідуального завдання	8
2	Вміти:			
2.1	розрізняти науку як систему знань, соціальний інститут та дослідницьку діяльність, розуміти історичну зміну системи засад науки як зміну типів наукової раціональності в процесі глобальних наукових революцій	семінари, самостійна робота	тестова контрольна робота, підготовка індивідуального завдання	6
2.2	розуміти роль наукової спільноти для функціонування науки; розуміти проблему несумірності парадигм та теорій у роботах Т.Куна та П.Фейерабенда та її витоки			4
2.3	розрізняти метод, методологію, методику, техніку; усвідомлювати багаторівневість методології науки, різноманітність конкретно-наукових методологій, розуміти норми наукового дослідження як методологічні принципи; використовувати вимоги до наукової теорії як загальнонаукові	семінари, самостійна робота	усна доповідь, тестова контрольна робота	4

	методологічні принципи			
2.4	розрізняти загальнонаукові та спеціальні, емпіричні та теоретичні, кількісні та якісні методи; розрізняти та застосовувати методологічні процедури верифікації, обґрунтування і фальсифікації, абдукцію і висновки до найкращого пояснення; розрізняти експеримент і спостереження, застосовувати процедури переходу від даних спостереження до емпіричних залежностей і наукових фактів			5
2.5	організовувати роботу з науковою літературою, розрізняти первинну та вторинну інформацію, здійснювати електронний пошук джерел	семінари, самостійна робота	усна доповідь, тестова контрольна робота	5
2.6	сучасні підходи до організації дослідницької роботи, способи підготовки та захисту кваліфікаційних робіт (магістерських).	семінари, самостійна робота	тестова контрольна робота, усна доповідь, підготовка індивідуального завдання	6
3	Комунікація:			
3.1	використовувати власне знання іноземних мов для роботи з інформаційними інтернет-ресурсами, читати наукові тексти та критичну літературу в процесі підготовки до семінарських занять та написання реферату;	семінари, самостійна робота	усна доповідь, підготовка індивідуального завдання	4
3.2	презентувати результати здійсненої самостійної роботи у вигляді доповідей, повідомлень, індивідуальних робіт;	семінари, самостійна робота	усна доповідь, підготовка індивідуального завдання	6

3.3	вести полеміку стосовно науково-методологічних питань на основі володіння категоріально-поняттєвим апаратом сучасної науки	семінари, самостійна робота	усна доповідь, підготовка індивідуальної завдання	5
4	Автономність та відповідальність:			
4.1	самостійно шукати та опрацьовувати інформацію з різних електронних та письмових джерел;	самостійна робота	усна доповідь, підготовка індивідуальної завдання	5
4.2	вирішувати самостійно комплексні завдання, що поставлені в індивідуальних роботах;	самостійна робота	підготовка індивідуальної завдання	5
4.3.	Самостійно приймати та обґрунтовувати власні рішення	самостійна робота	підготовка індивідуальної завдання	5

6. Співвідношення результатів навчання дисципліни із програмними результатами навчання (необов'язково для вибіркових дисциплін)

Результати навчання дисципліни	1.1	1.2	2.1	2.2	
Програмні результати навчання					

7. Структура курсу. Курс «Методологія та організація наукових досліджень з основами інтелектуальної власності» складається з трьох частин. Викладачі кафедри філософії та методології науки забезпечують читання 1 та 2 частин курсу «Методологія та організація наукових досліджень». Перша частина «Методологія наукових досліджень» присвячена розкриттю змісту понять сучасної науки та наукового дослідження, методологічних засад проведення наукових досліджень Друга частина «Загальна організація наукових досліджень» розкриває зміст сучасних підходів до організації наукових досліджень (в тому числі й магістерських робіт), способи їх презентації.

8. Схема формування оцінки:

Контроль знань здійснюється за системою ECTS, яка передбачає дворівневе оцінювання засвоєного матеріалу, зокрема **оцінювання теоретичної підготовки** – результати навчання (знання 1.1 – 1.7), що складає 40% від загальної оцінки та **оцінювання практичної підготовки** – результати навчання (вміння 2.1-2.6); (комунікація 3.1-3.3); (**автономність та відповідальність** 4.1-4.3), що складає 60% загальної оцінки.

8.1 Форми оцінювання студентів (за 1 та 2 частини курсу – «Методологія та організація наукових досліджень»):

Оцінювання за формами контролю 1 та 2 частин курсу:

Семестрову кількість балів формують бали, отримані студентом у процесі засвоєння матеріалу з усіх частин та виконання самостійних робіт.

Мінімальна кількість балів за 3 частину «Основи інтелектуальної власності» становить 15 балів, максимальна – 25 балів. Залік проходить у вигляді письмового тесту і складається з питань всіх 3 частин програми та оцінюється у 20 балів.

Види робіт		Семестрова кількість балів	
		Min – 33 (+15) балів	Max – 55 (+25) балів
Усна відповідь	Протягом семестру	«3» x 2 = 6	«4» x 2 = 8
Доповнення, участь у дискусіях	Протягом семестру	«1» x 1 = 1	«2» x 1 = 2
Індивідуальна робота	2 роботи згідно інформаційного додатку	«12» x 2 = 24	«20» x 2 = 40
Підсумкова контрольна робота за першою та другою частиною	Під час аудиторної консультації	«2» x 1 = 2	«5» x 1 = 5
Залік у вигляді тесту за всіма частинами	Під час заліку	«12» x 1 = 12	«20» x 1 = 20
<p>*у разі відсутності студента на семінарському занятті, розглянуті на семінарі питання відпрацьовуються у письмовій формі. Загальна кількість балів за аудиторну роботу складає 60% від семестрової кількості балів</p>			

8.2 Організація оцінювання:

Критерії оцінювання:

- Усна відповідь:
 - 5 балів – студент у повному обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно та аргументовано його викладає, глибоко та всебічно розкриває зміст поставленого завдання, використовуючи обов'язкову та додаткову літературу, першоджерела.
 - 4 бали - студент у достатньому обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно його викладає, але може не вистачати аргументації в поясненнях, в основному розкриває зміст поставленого завдання, використовує обов'язкову літературу. Допускаються несуттєві неточності.
 - 3 бали – в цілому володіє навчальним матеріалом, але не демонструє глибини знань, не спирається на необхідну навчальну літературу, першоджерела. Має у відповіді суттєві неточності.
 - 2 бали – не в повному обсязі володіє матеріалом, фрагментарно та поверхово його викладає, недостатньо розкриває зміст поставлених питань. Має суттєві помилки у відповіді.
- Доповнення / дискусія:

2 бали – доповнення змістовне, ґрунтовне, конструктивно доповнює обговорення теми.

1 бал – доповнення містить інформацію, що суттєво не розширює дискусію.

- Індивідуальна робота:

20-15 балів студент у повному обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно та аргументовано його викладає, глибоко та всебічно розкриває зміст поставленого завдання, правильно інтерпретує отримані результати, використовує обов'язкову та додаткову літературу, апелює до поглядів відомих філософів, демонструє самостійність, достовірність, незаангажованість письмової роботи.

14-10 балів - студент у достатньому обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно його викладає, але може не вистачати аргументації в поясненнях, в основному розкриває зміст поставленого завдання, використовує обов'язкову літературу, демонструє самостійність та достовірність в письмовій роботі. Допускаються несуттєві неточності.

9-5 балів - в цілому володіє навчальним матеріалом, але не демонструє глибини знань, самостійності у вирішенні поставлених завдань, не спирається на необхідну навчальну літературу, робота містить суттєві неточності.

4-0 балів - не в повному обсязі володіє матеріалом, фрагментарно та поверхово його викладає, недостатньо розкриває зміст поставлених питань. Має суттєві помилки в роботі. Демонструє не самостійність у виконанні завдань.

Підсумкова контрольна робота за першою та другою частиною:

5-4 балів студент у повному обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно та аргументовано його викладає, глибоко та всебічно розкриває зміст поставленого завдання, правильно інтерпретує отримані результати, використовує обов'язкову та додаткову літературу, демонструє самостійність, достовірність письмової роботи

3-2 балів - в цілому володіє навчальним матеріалом, але не демонструє глибини знань, самостійності у вирішенні поставлених завдань, не спирається на необхідну навчальну літературу, робота містить суттєві неточності.

1-0 балів - не в повному обсязі володіє матеріалом, фрагментарно та поверхово його викладає, недостатньо розкриває зміст поставлених питань. Має суттєві помилки в роботі. Демонструє не самостійність у виконанні завдань.

Семестрову кількість балів формують бали, отримані студентом у процесі засвоєння матеріалу з усіх частин та виконання самостійних робіт

- **Підсумкова тестова контрольна робота (залік)** є письмовою відповіддю на 20 закритих тестових питань з усіх трьох частин курсу. Максимальна кількість балів за цю роботу складає 20 балів, мінімальна – 12 балів.

Залік виставляється за результатами роботи студента впродовж усього семестру і є арифметичною сумою балів, набраних студентом за 3 частини курсу.

	Семестрова кількість балів	ПКР (підсумкова контрольна робота) чи/або залік	Підсумкова оцінка
<i>Мінімум</i>	48	12	60
<i>Максимум</i>	80	20	100

Шкала відповідності

Відмінно / Excellent	90-100
Добре / Good	75-89
Задовільно / Satisfactory	60-74
Незадовільно / Fail	0-59
Зараховано / Passed	60-100
Не зараховано / Fail	0-59

НАВЧАЛЬНО-ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН ЛЕКЦІЙ І СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ

№	Назва лекції	Кількість годин			
		лекції	семінари	самоств. робота	Інші форми контр.
Частина 1 Методологія наукових досліджень					
1	Поняття про науку та наукові дослідження	2	2	8	
2	Загальна характеристика методології	2		6	
3	Методи емпіричного та теоретичного досліджень, структура емпіричного та теоретичного знання.	2	2	6	
4	Множина методологічних систем.	4		6	
Частина 2 Загальна організація наукових досліджень					
6	Система організації науково-пізнавальної діяльності	2		6	
7	Базова модель процесу наукового дослідження	2		6	
8	Пошук й опрацювання наукової інформації	2	2	8	
9	Кваліфікаційні роботи: підготовка, оформлення і захист	2	2	8	
10	Методика підготовки й оформлення публікацій	2		6	
11	Підсумкова контрольна робота за першою та другою частиною	2			
	УСЬОГО:	22	8	60	

Загальний обсяг 90 год. в тому числі:

Лекції – 22 год.

Семінари – 8 год.

Самостійна робота – 60 год.

Форма контролю – залік.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА:

Основна

1. Про вищу освіту [Текст]: закон України. К. : Парламентське вид-во, 2014.

2. Про наукову і науково-технічну діяльність [Електронний ресурс]. Електрон, дан. К.: Верховна Рада України. Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/848-19> Назва з екрану.
3. Добронравова І.С., Сидоренко Л.І. Філософія та методологія науки. Підручник. Київ: «Київський університет», 2008.
4. Добронравова І. С., Білоус Т. М., Комар О. В. Новітня філософія науки. К., 2009
5. Ковальчук, В. В. Основи наукових досліджень [Текст]: навчальний посібник. К. : ВД «Професіонал», 2005.
6. Коровайченко, Ю.М. Almatater, або як стати справжнім студентом К.: "ВМУРОЛ", 2003.
7. Мороз І.В. Структура дипломних, кваліфікаційних робіт та вимоги до їх написання, оформлення та захисту. К., 1997.
8. Никифоров А.Л. Философия науки: история и методология. М., 1998.
9. Основи методології та організації наукових досліджень: навчальний посібник для студентів, курсантів, аспірантів, ад'юнтів. К.: "Центр учбової літератури", 2010.
10. Шейко В.М., Кушнарєнко Н.М. Організація та методика науково-дослідницької діяльності: Підручник. К.: Знання-Прес, 2003.

Додаткова:

1. Быков В.В. Научный эксперимент. М., 1989.
2. Добронравова І.С. Синергетика: становление нелинейного мышления. К., 1990.
3. Добронравова І.С. Норми наукового дослідження в нелінійному природознавстві // Філософська думка. 1999. №4. С.36-48.
4. Добронравова І.С. Практична філософія науки. Суми : Університетська книга, 2017.
5. Довідник здобувача наукового ступеня: Зб. нормат. док. та інформ. матеріалів з питань атестації наук. кадрів вищої кваліфікації. / Упоряд. Ю.І. Цеков; Попереднє слово Р.В. Бойка. К. : Ред. "Бюл. ВАК України", 1999.
6. Кандидатська дисертація: принципи, методи, техніка, технологія: Навчальний посібник для аспірантів. /Скл. С.С. Єрмаков. Х.: ХХІІІ, 1998.
7. Кузин Ф.А. Магистерская диссертация: Методика написания, правила оформления и порядок защиты: Практическое пособие для студентов-магистрантов. М.: Ось-85, 1997.
8. Джеффри Р.К. Логика принятия решений. М., 1972.
9. Кун Т. Структура научных революций. М., 1975.
10. Лаудан Л. Наука и ценности. (Главы из книги.) // Современная философия науки. М., 1994.
11. Лакатос И. Фальсификация и методология научно-исследовательских программ. М., 1995.
12. Основы научных исследований. Учебник для технических вузов. / Под ред. Кружова В.И., Попова В.В. М.: Высшая школа, 1999.
13. Поппер К. Логика и рост научного знания. М., 1983.

- 14.Степин В.С. Теоретическое знание. М., 2000.
- 15.Фейерабенд П. Избранные работы по методологии науки. М., 1986.
- 16.Эко Умберто, Как написать дипломную работу. Гуманитарные науки: учебно-методическое пособие. М.: Книжный дом "Университет", 2003.